

v-uslovijah-mirovogo-ekonomicheskogo-krizisa-kaluzhskij.html. - Дата доступу: 06
октября 2014.

4. Налоговый кодекс Республики Беларусь (Особенная часть) : Закон Респ.
Беларусь, 29 дек. 2009 г., № 71-3 (в ред. от 30.12.2018 г.).

УДК 657

Крупка Я.Д.

*д. е. н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, Україна*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ПІСЛЯ ПАНДЕМІЇ

Спалах епідемії коронавірусу суттєво впливає на світову та вітчизняну економіку. Зародившись у Китаї, COVID-19 захоплює все більші території, дійшов він й до України. Повальне переведення населення на карантинний режим, згортання виробничо-торговельної діяльності, припинення комунікаційних зв'язків негативно позначається як на макроекономічних показниках, так й на результатах діяльності підприємств і корпорацій.

За передбаченнями спеціалістів найбільшої інвестиційної компанії в Україні «Dragon Capital», що працює у сфері інвестицій та фінансових послуг, у поточному році валовий внутрішній продукт країни може знизитись на 9 %, а українська валюта подешевшати до 35 грн. за 1 долар США [1].

Продовження карантину на триваліший час негативно позначиться й на діяльності суб'єктів господарювання. Припинення діяльності зведе до мінімуму грошові надходження від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, скоротяться виплати працівникам, розміри податків до державного і місцевих бюджетів. Найбільше пандемія відіб'ється на малому бізнесі, суттєво постраждає сфера послуг, перевезення, туристична галузь.

Недоречно розраховувати й на іноземні інвестиції. У кожній країні схожі проблеми, тому зараз не до інвестицій. У минулі періоди найбільшими інвесторами у вітчизняну економіку були самі ж українці – заробітчани (у 2019 році від них надійшло понад 12 млрд. дол. США). Тепер через критичну ситуацію, відсутність роботи багато з них повертається додому.

Частково виправити ситуацію можна було б через залучення недорогих кредитів у міжнародних фінансових установах, зокрема Міжнародному валютному фонді. Однак, для цього Україна має виконати певні умови, які поставив МВФ: по-перше, прийняти законопроект, який забороняє повернення збанкрутілих та націоналізованих банків попереднім власникам; по-друге, запровадити на законодавчій основі ринок землі. Наразі, обидві з них не виконані. Перший протистоять колишні власники таких банків та їх ставленики в органах влади, другій – широка громадськість, зважаючи на антиукраїнську позицію окремих законодавців.

Масштабні ризики, викликані епідемією, параліч бізнесу, зниження соціальної активності населення, може призвести до кардинальних змін у життєвій парадигмі у світі та й в Україні, до перегляду цінностей суспільного буття. Про це наголошують відомі вчені та міжнародні інституції. Так, експерти відомої міжнародної неурядової організації аналітичного центру «Римський клуб» (Club of Rome), що об'єднує провідних вчених, громадських діячів і ділових людей більш, ніж 30 країн світу, прийшли до висновку щодо необхідності зміни парадигми розвитку людської цивілізації, оскільки капіталістична форма господарювання вичерпала себе, а основним джерелом прибутку стали фінансові спекуляції, продовжується нещадна експлуатація природних ресурсів, нехтування охороною природи, надлишкове споживання та інше. Тому необхідна нова філософія, новий світогляд щодо людського життя, у тому числі й стосовно економічних відносин у суспільстві [2].

Зустрічаються й більш категоричні, наближені до сьогодення і ситуації висловлювання щодо розвитку сучасного світу. Два американські журнали «Foreign Affairs» та «Foreign Policy» провели опитування відомих вчених, політиків, економістів, міжнародників стосовно подальших подій та впливу на них коронавірусної епідемії. Більшість опитуваних сходиться на думці, що пандемія змінить світ назавжди. Найбільш важливі висновки за ними:

- світ стане менш відкритим, менш процвітаючим та вільним;
- пандемія побудить укріплення державності і посилить націоналізм у багатьох країнах;
- відбудеться посилення впливу на світову економіку Сходу (найперше, Китаю) і послаблення Заходу (Євросоюзу, США);
- очікується порушення основ глобалізації та посилення впливу національних самодостатніх економік;
- у бізнесі буде менше доходів і більше стремління до стабільності;
- відбудеться перехід до нового етапу глобального капіталізму зі скороченням ланцюга поставок, перенесенням виробництва ближче до ринків збуту, збільшенням страхових запасів, що знизить прибутковість компаній, зате зробить більш надійною усю економічну систему.

В інформаційному листі фахівцями аудиторської мережі «Deloitte» також узагальнено ряд глобальних наслідків коронавірусної пандемії: зниження продаж, виручки, продуктивності, оплат персоналу, закриття торгових мереж, проблеми з фінансуванням багатьох важливих проектів, різке скорочення туристичної, спортивної та культурної діяльності [3]. Поряд з цим ними спрогнозовані важливі завдання у сфері облікового-інформаційного забезпечення бізнесу, що виникнуть після пандемії, серед яких – потреби в уточненні оцінки активів і зобов'язань, резервуванні коштів на покриття понесених втрат, перегляду багатьох контрактів та інше.

Для більшої деталізації подій, що чекають на бухгалтерський облік у майбутньому, на нашу думку, слід враховувати тривалість епідемії, час

перебування на карантинних умовах населення України. Від цього залежить тривалість і повнота відновлення виробництва, надання послуг, тобто повноцінний запуск національної економіки.

Варто виділити кілька варіантів розвитку подій:

1. Якщо короновірусна епідемія завершиться до липня цього року, то її наслідки не будуть суттєвими. Підприємствам потрібно буде обрахувати понесені збитки у першому півріччі, уточнити строки виконання деяких контрактів, відшкодувати окремі відкладені витрат та податки.

2. За її тривалості до кінця поточного року, наслідки будуть гіршими, а облікових процедур добавиться: підприємствам потрібно буде крім цього у кінці року провести суцільну інвентаризацію майна та зобов'язань, уточнити оцінку запасів та інших активів з орієнтацією на їхню справедливу вартість, реструктурувати деякі кредитні, податкові та інші зобов'язання.

3. Найгірша ситуація складеться, коли пандемія затягнеться і перейде у наступні роки. Тут може бути порушений основоположний у бухгалтерському обліку принцип безперервності. Тривала перерва у здійсненні діяльності може призвести до самоліквідації багатьох суб'єктів, через що добавиться роботи щодо відображення в обліку ліквідаційних процедур. Через тривалу бездіяльність відбудеться знецінення нематеріальних активів і гудвілу, виникнуть значні ризики ліквідності. Потрібно буде перекваліфікувати короткострокові і довгострокові кредити та інші зобов'язання. Виникне потреба у створенні страхових резервів під збиткові договори та перебої в роботі. Безробіття спричинить відтік кваліфікованих кадрів та нарахування з ними пов'язаних виплат. Непередбачуваними є податкові наслідки. Треба буде вирішувати питання щодо джерел покриття особливих витрат, пов'язаних із знезараженням території та працівників, придбанням відповідних засобів, перерахуванням коштів у благодійні фонди для боротьби з коронавірусом, відображення в обліку та оподаткування одержаної допомоги, компенсації на покриття подібних витрат. Значних зусиль буде вимагати складання фінансової та іншої звітності, особливо щодо розкриття окремих операцій у примітках до неї, відображенні подій після дати балансу та інше.

Загалом, після пандемії мав би відбутися деякий відхід від надто «ейфорійної» англо-американської облікової теорії та запровадження елементів більш консервативної, більш обачливої європейської континентальної парадигми бухгалтерського обліку. Пам'ятаючи застереження щодо порушення глобалізаційних засад та розвиток закритих економік, на другий план мало би відійти надмірне захоплення у нашій державі зарубіжними методиками ведення обліку та складання звітності, буквальне копіювання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та інформаційного забезпечення бізнесу. Не варто повністю відкидати напрацьовані роками устої як в обліку, так й в економіці загалом, а також у сфері освіти, культури, соціального розвитку. Треба більше надіятись на самого себе, намагатися самостійно будувати систему самодостатньої економіки та суспільного життя.

Список використаних інформаційних джерел

1. Цього року Україну чекає падіння ВВП – Гендиректор Dragon Capital
URL: <https://glavcom.ua/economics/finances/cogo-roku-ukrajinu-chekaje-padinnya-vvp-na-49-i-kurs-3035-grn-gendirektor-dragon-capital-667578.html>.
2. Weizsaecker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet. Springer, 2018. 220 p.
3. Інформаційний лист експертів аудиторської мережі Deloitte URL: <https://gaap.ru/news/159576/?fbclid=IwAR3IVJNxy-3jdofO7wQnNIvW-eX7R8quW6cDvHdmW2Gh41d0btereHda2s>.

UDC 657

Kyshlar A.N.
*Doctorant, Moldova State University,
Chisinau, Republic of Moldova*

SOME PROBLEMS OF OPTIMIZATION OF ACCOUNTING FOR THE IMPLEMENTATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP PROJECTS

Currently, an effective model for the development of the economy is recognized as a model that qualifies as based on knowledge.

The role of the state in such an economy is to strengthen the relationship between business structures and research institutions to combine knowledge, skills and resources, and to stimulate the process of financing socially significant segments of the economy.

World experience has developed several mechanisms for financing the innovation process, but public-private partnerships are among the most advanced.

The results of the implementation of public-private partnerships projects are reflected in the financial statements, the purpose of which is to provide reliable information for management decisions. To achieve this goal, economic phenomena (events, facts) must to identify, evaluate and recognize the rights and obligations of its participants.

The difficulty of identifying public-private partnerships projects (*first issue of this study*) lies in the fact that world practice has developed a number of models for their implementation, many of their forms, financing mechanisms and implementation directions.

In the field of science and education, the problem is being updated, the resolution of which, according to the author, is possible on the basis of the classification of public-private partnerships models and a clearly formed conceptual apparatus.

The definition of the World Bank public-private partnerships is recognized as one of the basic definitions: - this is an agreement / contract between public and private parties regarding the production and provision of infrastructure services, concluded with the aim of attracting additional investments and to increase the effectiveness of budget financing.